

Mine barndomserindringer

På disse sider vil jeg skrive om hændelser jeg kan huske fra min barndom. Det er et stort arbejde, som jeg nok vil bruge meget lang tid på, derfor er disse sider langt fra færdige, men vil blive opdateret løbende. Du er meget velkommen til at kontakte mig hvis du mener noget er forkert eller du har noget at tilføje.

Huset vi boede i

Som barn, fra 1946 til ca.1960, boede jeg sammen med mine forældre min bror Leif og senere min lillesøster Gitte, Københavnsvej 16 i Køge, huset ligger der stadig, men vejen har fået nyt navn, så adressen er nu Nørre Boulevard 110. Det var et gråpudset hus på tre etager med én opgang og seks lejligheder. Dengang var der på gavlen malet en reklame for dækfirmaet Firestone, det fyldte hele gavlen, fra vinduerne foroven til det hvide felt fornedet, og forstillede et kæmpestort bildæk.

Huset er bygget i 1935, og var det meste af min barndom ejet af en dame, fra København, der hed Margrethe Boysen. Der var hverken installeret central varme eller badeværelser, det er der heller ikke i dag, 2011.

Københavnsvej 16

Dækreklame på nr. 16

Vi boede i stuen til højre, lejligheden var en 3½ værelses på 87m². Lejlighederne til venstre havde et ½ værelse mindre, men var ellers næsten identiske.

Den eneste luksus var et træk og slip toilet i et lille toiletrum hvor der ikke engang var en håndvask. I køkkenet var der installeret bygas med en automat, hvor der skulle puttes en mønt i for at få gas til gaskogebussene og gasovnen, ved køkkenvasken var der kun koldt vand. Køleskab var ikke almindeligt, derfor havde man et spisekammer til madvarer, i spisekammeret var der et stort flueskab hvor man kunne sætte mad ind der var særligt eftertragtet af fluerne. Et flueskab bestod af en kasseformet træramme, hvorpå der var sømmet et meget finmasket metalnet på alle sider.

En dag blev flueskabet afløst af et brugt isskab, det var et skab ligesom et køleskab, men havde ikke kølekompressor, i stedet var der en isboks på ca. 30x40x30 cm hvori man lagde en stor isterning. En sådan isterning der var næsten ligeså stor som isboksen (når den var ny) kunne man abonnere på, så fik man med passende mellemrum leveret en ny isterning.

Efter nogen tid stoppede mine forældre med at bruge isskabet, det har nok været for dyrt med de der isterninger, så flueskabet blev taget i brug igen.

I køkkenet blev vi også vasket, det foregik med etagevask, så blev der varmet vand på gasblusset, og vi stod på et håndklæde og sæbede os ind og skyllede af med en vaskeklud. Lejligheden blev opvarmet af én kakkelovn.

Vores forældre havde indrettet sig sådan at vi børn havde soveværelset som "værelse" og den ene stue så blev brugt som opholds- og spisestue og soveværelse for mor og far, de sov begge på en divan far havde gjort lidt bredere med en trækonstruktion ind mod væggen. Den anden stue var så den "fine" stue, hvor de nyeste møbler stod, med gulvtæppe og malerier på væggene, den blev kun brugt når der var gæster. Det

med den "fine" stue var vist ret almindeligt den gang. Det lille værelse blev i mange år brugt af far som radioværksted, senere fik min storebror det som værelse.

De andre beboere

Til venstre, i stueetagen, boede de første år Slagteriarbejder A. Geertsen og hustru, ca. 1954 flyttede Inger og Tage Overgård ind, Inger var servitrice og Tage var salgsvognschauffør. På 1.sal til højre boede Tove og Knud Ebbesen, Knud var stationsbetjent ved DSB, de havde to børn Britta og Jørgen, til venstre boede bagersvend Marius Petersen og hustru. 2.sal til højre boede chauffør og vicevært Johannes Thuekær og hustru, til venstre et ældre ægtepar, jeg mener hed Nielsen, manden havde vist været ejendomshandler. I kældereren boede de første år, i baglokalet til deres grønthandelbutik, gartner August Freundt og hustru med deres tre børn, Mogens, Jørgen og Henning.

Nabohusene

Ved siden af "vores" hus lå bebyggelsen "Syvmøllergården", det var en dengang moderne bebyggelse, som var bygget i 1940, bebyggelsen var meget stor med mange opgange og lejligheder, de fleste lejligheder var meget små, men lejlighederne havde både centralvarme og badeværelse med varmt og koldt vand, det var jo faciliteter vi ikke kendte til, og når vi var på besøg hos legekammerater i Syvmøllergården, var det som at komme til en helt anden verden.

På den anden side af Københavnsvej lå der nogen ret store villaer, hvor der i den første fra venstre boede en læge der hed Garler, derefter en renseriejer der hed Saxild, han havde renseri Brogade 19. Hvem der boede i det tredje hus kan jeg ikke huske, men i det fjerde boede slagter Nilausen. Til venstre for Garlers hus lå der en stor tom grund, hvor der senere blev bygget et plejehjem, som var færdigt ca. 1956. men indtil da brugte vi børn grunden som legeplads.

Butikker i nærheden

I ejendommen hvor vi boede var der to butikker i kælderen, til højre var der en grønthandel, ejet af August Freundt. Til venstre en viktualiehandel eller charcuteri som ejeren kaldte den, butikken hed i øvrigt "Mathilde", vistnok opkaldt efter ejerens hustru, ejeren hed Christoffersen.

I en af villaerne overfor havde slagter Nilausen sin butik, lidt længere til højre ad Københavnsvej lå der en tobaks- og bladhandel.

Lidt længere op ad Københavnsvej, mod centrum, lå Kindbergsvej, en lille smal vej med grusbelægning. På hjørnet af Kindbergsvej lå et lille Parfumeri. Hvis man gik op ad vejen, kom man til Stormøllevej, her lå Købmand Nicoleisen's lille kælderbutik på hjørnet. Til højre ned ad Stormøllevej lå Ismejeriet, i Ismejeriet kunne man købe mælkeprodukter. Udvalget var ikke så stort dengang, så det begrænsede sig til sødmælk, kærnemælk, fløde, smør og æg, og måske et enkelt par produkter mere, måske ost, jeg kan ikke huske det. Som et kuriosum, kunne man købe færdigpisket flødeskum, som man fik med i ens medbragte skål. Til venstre ad Stormøllevej lå der en bagerbutik. Ovre på Jens Johansensvej, en sidevej til Stormøllevej, lå der en rulleforretning, her kunne husmødrene få rullet deres nyvaskede duge, sengetøj og andre store stykker tøj, tøjet blev lagt på et stort bord, hvorefter en stor tung rulle blev kørt over tøjet flere gange indtil det var helt glat, altså ligesom at stryge det med strygejern.

På Stormøllevej lå der også en rigtig mølle, den ligger der stadig, der kunne man ikke købe noget, men vi ta'r den lige med fordi det er møllen der har givet navn til vejen.

Endvidere kom der hver dag en flot rød hestetrukken mælkevogn fra, Køge Mejeri, som leverede forud bestilt mælk. Mælken blev leveret i glasklare flasker med folielåg, fløden i sødmælken samlede sig altid øverst i flasken, der var ca. en halv deciliter i en literflaske, den kunne man så hælde fra og bruge som fløde i kaffen. Køge mejeri lå på hjørnet af Quistgaardsvej og Tårnvej.

En gang om ugen kom der en brødvogn fra Arbejdernes Fællesbageri, som lå Nørregade 38, her kunne man købe både rugbrød, fransbrød og wienerbrød. Der kom også, ca engang hver anden uge, en ostebil med et udvalg af datidens oste.

Mine forældre

Far havde været i lære som radiomekaniker fra, 1 september 1938 til 31 august 1942, hos H. Nielsen Strandvejen 84 i Hellerup. I læretiden boede far på et pensionat Hellerupvej 4. Far var vist en dygtig radiomekaniker, han afsluttede Teknologisk Institut's aftenskoleundervisning i "Radio Modtagerteknik" med karakteren mg+ og fik gode anbefalinger fra læremesteren.

Far havde helt sikkert store ambitioner, allerede 13 februar 1943 får han Næringsbrev som selvstændig radiomekaniker med forretning i Nørregade 69, Køge.

Desværre går det ikke så godt, allerede 1 januar 1944 bliver han ansat hos Børge Andresen, Radio-Magasinet Nørregade 50, Køge. Da ansættelsesforholdet sluttede 1 august 1946 havde far et ret stort tilgodehavende hos Børge Andresen, hvorfor ved jeg ikke, men hvis Børge Andresen gik konkurs, hvad jeg tror han gjorde, er det måske manglende løn. Far fik vist aldrig sine penge. Til gengæld blev en del indkradset iform af tøjdyr, marokkopuder og gratis karruselture. Børge Andresen blev nemlig ejer af et omrejsende tivoli, og hver gang han kom i nærheden af Køge med sit tivoli, tog far os børn med ud og besøge tivoliet, så kunne vi gratis bruge forlystelserne, og vi fik hovedgevinster fra lykkehjul og tombola uden at spille.

Men man kan jo ikke forsørge en familie med tøjdyr og marokkopuder, så far fik job på Legetøjsfabrikken,

Tatra'en

J. Kofoeds fabrikker, Køge. Her var han kun ansat ca. 1½ år så begyndte den selvstændige radiomand igen at gnave i maven.

1 februar 1948 købte far en blomsterforretning i en kælderbutik, Nørregade 86, prisen var 2900,- kr. Men butikken var lejet, så han skulle betale husleje ved siden af, men så var der også adgang til WC og brændeskur, og han kunne overtage telefonen med telefonnummer. Far skulle naturligvis ikke sælge blomster, men indrettede forretningen til radioværksted og radiosalg.

Det gik heller ikke så godt med dette projekt, efter nogen tid, jeg ved ikke hvor længe, solgte han butikken og flyttede radioværkstedet hjem i lejligheden, her blev det lille værelse inddraget til formålet. Han havde tilsyneladende mange kunder, jeg kan huske

vores entre var fyldt med radioer, der var til reparation. Selv om der var mange radioapparater i entréen, gav det åbenbart ikke nok til at forsørge den lille familie.

Omkring 1950 fik far arbejde hos Køge Maskin Elektro, Brogade i Køge. Han fortsatte måske med at reparere lidt radioer hjemme efter fyraften, måske indtil han købte en gammel, total skadet og delvis brændt "Tatra 57A" fra ca. 1938 (en tjekkoslovakisk fremstillet bil). Han fik lov til at bruge en garage tilhørende Køge Maskin Elektro, her brugte han de efterfølgende måneder al sin fritid på at renovere den skadede bil. Bilen var en stationcar type med et indre skelet delvis opbygget af træ, så der var både træarbejde og pladearbejde der skulle laves, endvidere skulle der skaffes reservedele, bilmærket var dengang som nu, sjældent i Danmark, så delene skulle skaffes fra tjekkoslovakiet, så det var en stor og tidskrævende opgave. Men sidst i 1950 var bilen færdig, og den blev brugt de mange efterfølgende år til ferieture, udflugter og familie besøg.

Efter tiden med reparationsværksted i lejligheden forsøgte far sig aldrig mere som selvstændig, ja han opgav helt at arbejde som radiomekaniker, dog kom han lidt hos en han kendte, der hed Holger, som havde et radioværksted i Køge, her hjalp far lidt til når der var travlt, det var nok sort arbejde, men den sag er sikkert forældet, og under alle omstændigheder er alle involverede døde.

Nørregade 69

Resten af min barndom havde far arbejde flere steder bl.a. på Vognfabrikken "NOPA" Jersie Strand, "SMC" folkevogn på Østerbro hvor han arbejdede som autoelektriker i mange år.

Mors uddannelse bestod i at være "ung pige i huset". Det var hun i 2 år fra 1. august 1940 til 1. november 1942, da var hun i huset hos tandlæge Henriksen på Gl. Kongevej 29A i København. Hun boede ikke hos familien, men på et lejet værelse i Bagerstræde 8. I den anbefaling hun fik, da hun sluttede, stod der hun havde deltaget i al husgerning og var flink til daglig madlavning og bagning, og så var hun sød mod børnene. Det kan godt være mor har haft en plads eller måske job tidligere, for ifølge folkeregisteret flyttede hun til Køge fra Frederiksberg 1. februar 1940, hvad hun havde lavet der ved jeg ikke. Inden hun blev ansat hos tandlægen, boede hun også tre måneder hos Varemægler G.S. Petersen Strandboulevarden 9 i København, måske var hun i huset hos dem.

Ellers er der desværre ikke så meget at skrive om hende, hun var der bare, men de fleste gifte kvinder og mødre på den tid levede på den måde, min mor var husmor eller hjemmeløbende, som mange lidt nedladende siger i dag. Men udtrykket passer egentligt meget godt. Hun havde travlt, pengene var små, mor jagtede byen rundt for at få de billigste tilbud i butikkerne. Dengang tog det noget længere tid at handle, der var ikke selvbetjeningssupermarkeder, men købmandsbutikker, hvor man stillede sig op ved disken og ventede til det blev ens tur, så blev man betjent af en kommis, sådan hed en ansat i en købmandsbutik, ham bad man om de varer man ønskede, vare for vare, mange varetyper skulle først vejes og puttes i poser f.eks. mel, sukker, kaffe o.lign. Kun FDB var anderledes, der havde man en dividendebog hvor man havde skrevet ned hvad man ville købe, så blev det enten leveret hjem, eller man ventede mens kommissen samlede varerne sammen. En gang om året var bogen fra FDB grundlag for udregning af dividende, en slags rabat man fik på de varer man ifølge bogen havde købt.

Tøj var dyrt, så mor reparerede vores tøj igen og igen, strømper blev stoppet, huller på buksernes knæ og jakkernes albuer blev lappet med små skindstykker. Når vi havde gået med skjorterne så længe at flippen var blevet slidt, syede mor en ny flip af stof nederst fra skjortens ryg. Når lagnerne var blevet slidt på midten, klippede mor dem op på langs og syede dem sammen omvendt så det slidte kom ud på hver side.

Tøjet skulle også vaskes, og det blev det, også det var en tidskrævende opgave, vaskemaskiner var ikke almindelige, der var vaskerier, men det brugte man ikke hvis pengene var små. Så tøjet blev vasket i ejendommens vaskekælder, her var der en cementstøbt gruekedel, det var en stor grydelignende vandbeholder med plads til måske halvtreds liter vand, under gryden var der så et ildsted, hvor man lavede ild ligesom i en brændeovn, på den måde blev vandet varmet op, når vandet var varmt kom man vaskemiddel i. Hvis tøjet skulle kogevaskes kom tøjet op i gryden og kogt en passende tid, ellers kom tøjet bare op i gryden uden vandet blev kogende, så blev tøjet gnubbet mod et vaskebræt til det var rent.

Til sidst blev tøjet skyllet og vredet så hårdt det var muligt, der var ingen centrifuge, men der var vist et apparat med to gummivalser, hvor man kunne presse tøjet ind mellem ved hjælp af et håndtag man drejede rundt.

Når tøjet var vasket skulle det stadig halvvåde tøj slæbes op på tørreloftet, ad trapperne fra kælderen til tredje sals højde.

Foruden de ovennævnte opgaver skulle mor naturligvis gøre rent og lave mad hver dag, maden skulle stå på bordet når far kom hjem. Efter maden skulle der vaskes op og senere på aftenen serveres kaffe med hjemmebagt kage.

Når mor var hjemme hele dagen, gik vi børn naturligvis ikke i vuggestue eller børnehave, det var der ikke mange børn der gjorde, der var vist kun én børnehave i Køge dengang, den hed Køge Børneasyl, og ligger stadig i Kirkestræde.

Mor ville gerne have et halvdagsjob, pengene var jo små, og da vi børn gik i skole, kunne hun jo godt have et job om formiddagen, det forsøgte hun nogen gange, men når vores far opdagede det forlangte han hun skulle stoppe, han kunne selv forsørge sin familie, sagde han. Det gik vist aldrig op for far at hans løn kun slog til fordi mor var ekstrem sparsommelig.

Kakkelovn

Leg og pligt

Vi børn havde ikke mange pligter i hjemmet, Mor gik jo hjemme hele dagen, så det var måske for hun ikke ville kede sig hun lavede det hele selv, og vi drenge skulle jo heller ikke lære at føre hus!!! Det blev vist anderledes med min søster da hun blev stor nok til at hjælpe til. Det lå vist i tiden at der var forskel på piger og drenge hvad det angik.

Vi fik da nogen opgaver, mest med at løbe små ærinder til de forskellige butikker i nærheden, det kunne f.eks være ned til viktualiebutikken i kælderens for at købe for 50 øre leverpostej eller skiveskåret salami, eller til grønthandleren for at købe en dusk persille, eller ned til købmand Nicoleisen efter sukker.

Jeg husker en episode hvor jeg netop var sendt ned efter sukker, det var i sukkerrationeringens tid (den sluttede først i 1952) på vej hjem tabte jeg posen med sukker. Katastrofe, posen med den dyrebare og sjældne sukker gik i stykker, det var noget damerne i de nærliggende huse kunne forstå, hjælpsomheden var stor, straks blev der fremskaffet en skål og den udflydende sukker blev samlet op så godt man kunne, jeg tror det meste sukker kom hjem. Der var nok lidt småsten i kaffe og kager

den nærmeste tid.

Om tirsdagen skulle vi ind til en bladkiosk i Nørregade og købe ugeblade, her var bladene lagt til side til os, så vi skulle bede om ugebladene til radiomanden. Det var nok noget far havde arrangeret, han havde arbejdet næsten lige ved siden af kiosken.

Vi blev også nogen gange sendt ind til FDB med dividendebogen hvori mor havde skrevet hvilke varer hun ønskede bragt hjem. Vi skulle også tit ned i gården med skraldespanden, den skulle tømmes ned i nogen store sinkskraldespande med låg, der stod nede bagerst i gården. Om vinteren var det fast arbejde at hente koks, koks opbevarede vi i et koksrum der lå i en sidebygning, bagved nogen garager der lå nede i gården, hver lejlighed havde sit eget koksrum. Det var lidt uhyggeligt, da der ikke var lys nede i koksrummet, og det var jo vinter, så der var næsten altid mørkt. Koks brugte vi til at fyre med i kakkelovnen, kakkelovnen var en slags brændeovn hvor der skulle tændes op med papir og små træpinde, og så blev ilden holdt ved lige med koks. Koksene hentede vi i en speciel koksspand, der havde en fod så spanden kunne stå på gulvet i en ca. 25° vinkel, så var det nemmere at skovle koksene ind i kakkelovnen. Koks blev fremstillet på

Koksspand

gasværket, alle lidt større byer havde et gasværk, her blev koksene fremstillet ved opvarmning af stenkul, på den måde frigjorde man kullenes gas som blev brugt til

såkaldt bygas. Bygassen blev opbevaret i et gastårn, en meget stor beholder hvorfra gassen i rør blev sendt ud til boligerne, hvor det så blev brugt til gaskogebussene og gasovnen. De færdige koks var næsten rent kulstof og var et fortrinligt og forholdsvis billigt brændsel, som ikke dannede så mange slagter og kun lidt aske.

Nå! Men det var jo heller ikke arbejde alt sammen, vi havde masser af tid til at lege. Dengang var verden ikke så farlig som den er i dag, der var ikke så mange biler og dem der var kørte ikke så stærkt, så vi kunne bevæge os rundt til fods og på cykel, næsten uden risiko. Vi var meget ude og lege, om sommeren var det sjovt da var dagene jo lange, så kunne vi være længe ude om aftenen, så løb vi rundt og legede røvere og soldater, og meget andet på de grønne områder og de små sideveje .

Vi var meget ved stranden, der var Nordstranden og Sønderstrand, Nordstranden var tættest på, den lå omtrent der hvor lystbådehavnen ligger i dag, der cyklede vi tit ned og badede. Vandet havde ofte en mærkelig rød farve, det tænkte vi børn ikke så meget over, men senere erkendte myndighederne at den røde farve kom fra det nærliggende "Køge Svineslagteri". Så advarede man mod at bade fra Nordstranden, og senere blev det helt forbudt. Men Svineslagteriet fortsatte i mange år med at udlede deres spildevand.

Søbadeanstalten

I stedet cyklede vi til Sønderstranden, det var lidt længere, men der var vandet rent, og den var også lidt mere spændende, for der lå Badeanstalten, lige ved begyndelsen af søndremolen. Det var en samling badebroer og omklædningskure af træ. Her kunne man hoppe ud i dybt vand fra badebroerne, og kravle op ad stiger til badebroerne igen, der var vist også en udspringsvippe, så det var sjovt.

Vi legede også nede i gården, bagved huset hvor vi boede var der en gårdsplads med grusbælgning, Her var der

tørrestativer som sjældent blev brugt, mest til tæppebankning o.lign. og skraldespande og en stor side bygning med nogen store garager som beboerne kunne leje. Bagerst i bygningen med garagerne lå de før omtalte koksrum. Det bestod af et stort rum hvor der i den ene side var bygget rum op af brædder fra gulvet og ca. 2 meter op, og så havde hvert rum en aflåselig dør, i resten af det store rum var der plads til cykler. Om sommeren var der jo ikke koks i rummene, så var det sjovt at klatre over sidevæggene fra rum til rum, det måtte vi ikke, men det blev det jo ikke mindre sjovt af.

I gården var der flere træer bl.a. et piletræ som var god til at lave pilefløjter af. Der var også et meget højt træ, højere end huset, som nogen af drengene morede sig med at klatre i, jeg var ikke så modig, jeg turde ikke klatre så højt op. Men især grønthandlerens søn Jørgen kan jeg huske, han turde klatre næsten helt op i toppen, så stod vi andre nede på jorden og kikkede måbende efter ham.

Et andet sjovt sted at lege var ved "Trekanten", et grønt område der lå hvor Københavnsvej og Ringvejen mødtes, Her var der vildtvoksende natur og en bunkers med græsskråninger man kunne løbe op og ned ad. Om vinteren kunne man køre ned ad siderne med kælk. Engang kunne man komme ind i den, nogen havde glemt at låse jerndøren, det var spændende, Indeni var der mørkt og vådt, og der var flere rum med en masse affald der flød rundt på det våde gulv, men det var en kort fornøjelse, døren blev ret hurtigt låst igen. Området er der stadig, men er i dag lavet om til en fin parkeringsplads og bunkerens sider er beplantet med tornekrat...så det var den leg.

Vi var også tit i biografen, der var to biografer i Køge, BIO på torvet, den er der endnu, og i Nørregade der hvor BR legetøj ligger, lå KINO. Det var ikke så dyrt at gå i biografen dengang, det var nemt at spare sammen til en billet, selvom vi ikke fik ret meget i lommepege. Det var vist mest cowboy-film vi så, men vi så også Far til Fire og Morten Korch film.

Om aftenen og når det var dårligt vejr, skulle vi være inde. Dengang havde vi jo hverken fjernsyn eller computer, så hvad lavede vi så? Vi havde radio og gramofon, alle hørte meget radio dengang, vi kunne høre musik og radio teater, da radioen sendte hørespillet "Siva Skriget", det var en serie der blev sendt over flere aftener, lå gaderne øde hen. I radioen blev der også sendt "Kvit eller Dobbelt", det var også noget alle skulle høre. Da vi endelig fik fjernsyn var "Kvit eller Dobbelt" også her et tilbagevendende indslag.

Det første fjernsyn vi havde var et sort/hvidt, og der var kun én TV-kanal. Der blev kun sendt 3-4 timer om dagen, bl.a. Ingvald Lieberkind der fortalte om dyr og insekter, og Otto Leisner med pladeparaden og der var en serie med en mand der viste hvordan man fjernede pletter. Og ikke at forglemme, Speakerpigerne, nogle søde unge damer, der mellem hver udsendelse fortalte hvad man nu skulle se. Der blev selvfølgelig også sendt dokumentarfilm, spillefilm og krimiserier, og når der kun var én TV-kanal, kunne man dagen efter snakke med sine kammerater om det man havde set, alle havde jo set de samme.

Der blev også spillet Ludo og Dam, og vi spillede kort, f.eks Gris og Sorteper og da vi blev ældre også Rommy, vi lærte også hurtigt at lægge 7-kabale, det kan man nemlig godt spille uden computer.

Vi havde selvfølgelig også legetøj, vi havde legebiler fra Tekno, Dinky og Corgi, og jeg havde en Legotraktor, med landbrugsredskaber, noget af det første Lego lavede i plastic, Legoklodserne kom først sidst i 50'erne. Noget spændende legetøj vi havde var et Tekno ingeniørsæt, et bygge legetøj der bestod af metalstænger i forskellige længder og tæt besat med huller så man med skruer kunne sætte stængerne sammen til forskellige konstruktioner, der hørte også hjul til så man kunne bygge biler og andre kørende konstruktioner.

Under krigen var kaffe svær at skaffe, ja, i en periode kunne man slet ikke få kaffe, så indtil 1952 var kaffen da også rationeret, og i resten af 50'erne var kaffe vist ret dyr. Så mange købte kaffeerstatning, som de enten brugte i stedet for, eller blandede i rigtig kaffe. Der var to fabrikater i handlen, "Danmark" og "Rich". Hvorfor skriver han nu om kaffeerstatning midt i et afsnit om legetøj? Jamen det er jo på grund af samlebillederne, både Danmark og Rich havde samlebilleder i pakkerne, billederne var en del af en større serie. Danmark og Rich havde naturligvis hver sine serier, begge firmaer udgav tilhørende albums, med lærerig tekst til hvert billede. Albumet kunne man købe hos købmanden. I tidens løb var der mange serier, bl.a. om vilde dyr, husdyr, fremmede lande o.lign. Rich havde flere serier med Disney-film bl.a. Tornerose og Askepot.

Næsten alle børn samlede på de billeder, så byttede vi hos hinanden, for det gjaldt jo om at få alle billederne i serien. Men man endte alligevel med at få albummet fyldt, hvis bare man havde dubletter nok, så kunne man sende dem ind til fabrikken med et brev vedlagt om de billeder man manglede, så kom de manglende billeder med posten.

Besøg hos vores bedsteforældre

Mormor og morfar boede fra ca. 1955, 5-6 år i Yderholm ca. 8 km fra Køge. Yderholm var et område hvor der ikke var megen bebyggelse, en landevejskro, en 8-10 huse, en bondegård, marker, Lellingskoven... og et trinbræt.

Triangel motorvogn

Køge – Ringstedbanen kørte igennem, og den havde et trinbræt, et flot lille læskur med et passagersignal som folk kunne dreje hvis de ville med toget. Toget var dengang en Triangel motorvogn bygget af træ, den var nogen gange sammenkoblet med en togvogn der også var bygget af træ. Toget kørte kun 5-6 ture om

Yderholm trinbræt

dagen.

Huset hvor mormor og morfar boede lå lige overfor trinbrættet, det var et gammelt hus fra 1918. Det var et lille hus på ca. 80 m² med udnyttet tagetage, hvor der var et enkelt værelse. Huset havde kun elektricitet

mormor og morfars hus

indlagt, ingen sanitære installationer, ikke indlagt vand, ikke toilet eller bad. Vinkelret bagpå huset var der et vaskehus hvor der var en boret brønd med en gammeldags håndpumpe, her hentede de alt det vand de skulle bruge. I gården var der også et delvist muret redskabs- og brændehus, herinde var der et gammeldags lokum.

I alle de år mormor og morfar boede i Yderholm besøgte vi dem næsten hver søndag, jeg husker det ikke som noget negativt, det skyldes jo nok at der var rigelig plads at boltre sig på for os børn, der var både marker og skov lige i nærheden. Engang imellem kom min mors søskende også på besøg, så var vores fætre og kusiner med, så var der flere at lege med. Så det var nogen gode søndage. Men hvad min far syntes om at

besøge svigermor hver søndag ved jeg ikke.

Huset eksisterer stadig men ligger i dag i udkanten af et stort parcelhuskvarter, men det har nok fået installeret moderne faciliteter. Markerne og trinbrættet er væk, ja hele banen er væk, den blev nedlagt i 1963, selv landevejskroen er væk, hvor kedeligt kan det blive.

I samme tidsperiode boede min farmor og farfar på Ølby Lyng lidt nord for Køge. De boede i et noget anderledes hus, det var et hus i bungalow stil med fuld kælder og både badeværelse og toilet. Huset lå i et gammelt villakvarter så der var ikke store vidder med marker og skov i nærheden, til gengæld havde de en kæmpe have med en masse frugttræer og en å bagerst i haven. Det var ikke så tit vi besøgte farmor og farfar, men det var jo nok svært når søndagen ligesom var bestemt til besøg i Yderholm, og der var jo også anden familie der skulle besøges. Men de gange vi var på besøg husker jeg som meget sjove, det var sjovt at lege i haven og nede ved åen.

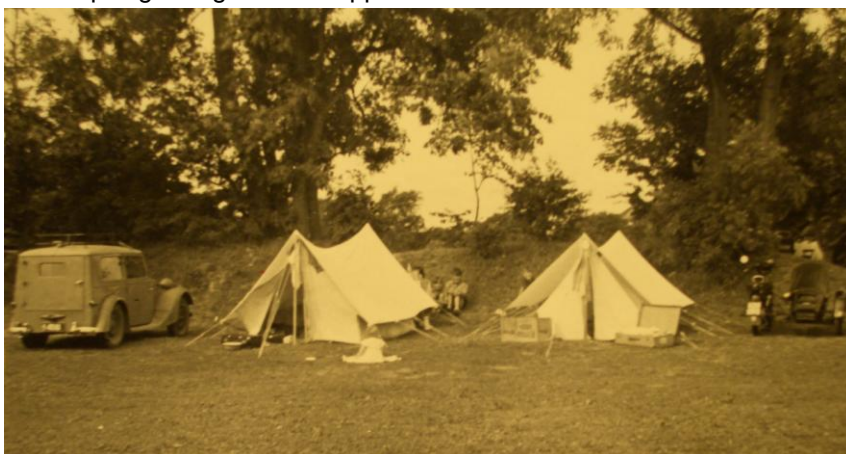
Ferie

Nu da mor og far havde fået en bil, begyndte de at snakke om at tage på ferie i den. På den tid kom de sammen med et andet ægtepar der hed Holger og Gerda, de havde to børn, Anni og Jack, Holger og Gerda havde en Nimbus motorcykel med sidevogn. Mor og far snakkede med dem om de var interesseret i at tage på ferie sammen med dem, det var de. Det her var jo inden Simon Spies og ham præsten fra Jylland havde startet deres rejsebureauer, så mulighederne var ikke så mange, det skulle jo heller ikke være for dyrt, så det var kun campingferie der kunne komme på tale, så det blev det. Men for at tage på campingferie skulle man jo have et telt, det havde de ikke, at købe et var for dyrt, så løsningen var at sy et selv, eller rettere to, for hver familie skulle jo have sit eget. De gik i gang med at finde ud af hvordan et telt i det hele taget så ud, for det med at tage på campingferie var meget nyt dengang. Om de tog ud til en campingplads for at researche eller de gik ind i en teltbutik, måske Køge Teltfabrik (Niels Kjeldsens Fabriker) for at se, det ved jeg ikke, men i gang kom de, de købte hvid teltlærred, og begyndte at sy med hånddrevne symaskiner. Resultatet blev to fire-personers spidstelte uden bund, de blev selvfølgelig imprægneret for at gøre dem vandafvisende, men det viste sig hurtigt at teltene ikke var helt vandtætte. Så gik de i gang med at sy oversejl, det var et stort stykke imprægneret teltlærred man spændte ud over teltet i ca. 10 cm afstand fra teltdugen, så kom der ikke mere vand ind til selve teltet end teltets imprægnering kunne stoppe det.

Til at begynde med tog vi kun rundt på Sjælland, Vordingborg, Holbæk, Kalundborg og Møn og lignende steder. Senere blev det mere vildt, så tog vi til Jylland, vi var i Kolding, Ribe, Silkeborg og nede ved grænsen og flere andre steder.

Når vi kom til en campingplads, skulle teltene selvfølgelig slås op, men der skulle også hentes halm til at ligge på, det kunne man låne eller leje på alle campingpladserne. Halmen blev opbevaret i en slags træskure der mindede om steder hvor man fodrede heste.

Når teltet så blev taget ned skulle al halmen samles sammen og lægges tilbage. Campingpladserne dengang var ret simple, toilet og badeforhold var meget langt fra den standard vi kender i dag, og det at lave mad var vist også en besværlig affære, men det gik jo, og vi børn syntes det var sjovt.

Vores telte på en Campingplads

Link til film:

<http://ebenweb.dk/film/granvej.avi>